

Pavel Švec
redaktor MF DNES

Autor pracuje v pražské redakci MF DNES. Zabývá se architekturou a bydlením zejména v hlavním městě. Sleduje moderní budovy i historické stavby a jejich ochranu. Dříve působil jako architekt a projektant v pražských ateliérech.

V Praze se začíná vážně hovořit o **stavbě moderní koncertní síně**, jež by snesla srovnání se slavnou operou v Sydney. Česko žádný takový dům nemá, 130 let staré Rudolfinum už hudebníkům nevyhovuje. Nejenže by nová hala dostala Prahu do učebnic architektury a turistických průvodců, ale mohla by povznést i upadající zájem o kulturu.

Chrám hudby

Dovnitř se nevejdeme Pražské Rudolfinum je domovem České filharmonie. Ta však musí zapomenout na některé symfonie třeba Berlioze, Mahlera či Stravinského, které vyžadují mimořádně velké obsazení orchestru. Do Rudolfinu se hudebníci nevejdou.

Foto: David Neff, MAFRA

Navrhnu dům pro filharmonii,“ slyšával jsem kdysi od spolužáků na fakultě architektury, když jsme měli za úkol vymyslet nějakou veřejnou stavbu. Koncertní hala byla vrchol. Výzva. Prestiž. Ale nakonec jsme raději dělali méně složité věci – knihovny, školy nebo galerie.

Když jsem pak pracoval v různých pražských architektonických ateliérech, tu a tam jsem narazil na model futuristického domu. „To je takový můj sen. Vystihnout si operu,“ říkali mi architekti, kteří k tomu nikdy příležitost nedostali a modely vyráběli – jak se říká – do šuplíků. Nenaplněné ambice generaci architektů nyní ožívají. Praha by ráda měla velkou moderní sál. Je to však cesta dlouhá.

Potřebujeme moderní dům?

Tisíce barevných kontejnerů naskládaných na sebe, desítky vysokých jeřábů či obrovské nákladní lodě pomalu plující po hladině Labe. Takové byly námořní doky v Hamburku. Surové, špinavé, těžce industriální. Ovšem odnedávna přístav ohromuje ještě něčím jiným. Moderní architekturou, která se vtačila na říční břehy a přístavní mola. Impozantní pohled pak výrazně umocňuje budova koncertního domu pro Labskou filharmonii. Jako by se jeden z největších námořních přístavů světa snažil stavbou kulturního fenoménu přetvořit svou tradiční průmyslovou identitu. Ale zpět k Praze.

Rozhodnutím postavit supermoderní dům se sálem pro dva a půl tisíce diváků se zabývá i česká metropole. A je zřejmé, že ve stavbách tohoto významu je nutné vidět něco víc než „jen dům“. Skutečně se stávají ikonami města, státu, ba dokonce kontinentu – jak dokazuje Opera v australském Sydney.

Praha jako jedno z tradičních kulturních center Evropy by tak ráda něco takového. Pražský primátor Bohuslav Svoboda s několika architekty nyní tuto myšlenku oživuje, a dokonce by v případě, že obhájí mandát ve volbách příští rok, se stavbou moderního domu začal. Ambiciózní plán.

Asi každého však napadne zásadní otázka. Potřebuje vůbec Praha či snad Česká republika v dobách slaboboučných rozpočtů takovou budovu? Nabízejí se různé pohledy: Po-

třeba moderního sálu s odpovídajícím zázemím a kapacitou. Ohromná příležitost dostat do Česka současnou světovou architekturu, již umocní kulturní význam stavby. Společenský impuls v době postmoderní, kdy kulturu valcují jiné, řecké materiální potřeby.

„Česká filharmonie by nový sál uvítala. Zejména pak možnost uvést v něm programy s mimořádně velkým obsazením orchestru.

EXKLUZIVNĚ
CLÁNEK JEN V TIŠTĚNĚ MF DNES

Partitury autorů konce 19. a 20. století, jako byli třeba Berlioz, Mahler, Janáček, Stravinský a další, není dnes v Praze kde hrát,“ popsal současnou situaci ředitel České filharmonie David Mareček.

Nový koncertní prostor by tak měl především splňovat moderní požadavky na tyto velké symfonické koncerty včetně zázemí pro orchestry a diváky. Velké domy se plánují, nebo už dokonce stojí v Lucernu, zmíněném Hamburku, Oslu a dalších městech. Praha jako tradiční kulturní stánek Evropy by si tak svůj nový koncertní prostor zasloužila.

Česká filharmonie sídlí v historické budově stárnoucího Rudolfinu, jehož sál má něco přes tisíc míst pro diváky. A co zájem hudebníků posluchačů? Neumříd náhodou v současném digitalizovaném světě klasická hudba?

„Hudba se dnes poslouchá pomocí digitálních médií. Lidé, kteří chodí na koncerty vážné klasické či moderní hudby, ubývá. Až vyumře poslední generace, která byla vychovávána kláse ke klasické hudbě a jejím nadčasovým hodnotám, budou koncertní sály poloprázdné,“ zamýšlí se architekt Michal Gavlas. „Možná se můjilm a obnoví se zájem o návštěvy sálů se vši účtů a slavnostním pocitem, ale nic tomu v současné době nenahradí,“ dodává.

Nicméně koncerty České filharmonie navštívilo během minulých sezón asi 18 tisíc lidí a počet neprodaných vstupenek se pohyboval jen kolem 15 procent na vystoupení. „Pokud se nám i nadále bude dařit vozit do Prahy špičkové sólisty, naplnění kapacity nového sálu bychom se nemuseli obávat,“ domnívá se mluvčí filharmonie Hana Boldišová. Diváci jsou z velké části majitelé takzvaných abonentek,

Co se dočtete

» Je-li nová koncertní síň potřeba a co vše by Praze přinesla

» Jací skladatelé se v Česku nemohou hrát, protože se nevejdou do síně orchestru

» Kolik lidí navštívuje koncerty v Rudolfinu a jestli zájem upadá

což je jakési předplatné. Ty se mnohdy v rodinách dědí. Jsou tradicí a doslova rodinným stříbrem.

Nicméně v posledních letech počet příležitostí návštěvníků. „Chodí především starší, hudebně vzdělané publikum. Zbytek tvoří lidé v produktivním věku, studenti a zahraniční turisté, pro něž je návštěva koncertu jednou z atrakcí, které Praha nabízí,“ tvrdí Boldišová.

Je toto důkaz „nesmrtelnosti“ hudebních mistrů? Možná. Jenže jak tímto argumentem přesvědčíte ty, které symfonická díla neoslovují, a přece stavbu koncertního domu skrze daně zaplatí? A určité to bude nesmírně vysoká částka. To je zásadní a nelehký úkol pro politiky, architekty i hudebníky. Jistě si tím prošli v Hamburku, Oslu a před téměř šedesáti lety v Sydney. Ovšem je otázka, zdali není sku-

tečně dnes trochu jiná doba. „Současná společnost není schopna dobrou koncertní síň pořídit. Kultura je dnes na okraji společenského zájmu snad s výjimkou Pražského jara a mimořádných trháků,“ uvedla historička architektury Radomíra Sedláková.

Příležitost architektury

Stavitelé koncertních domů všude na světě je chápou jako monumentální až ikonická díla. Ukázkou technologické a tvůrčí vyspělosti lidstva. „Nová síň by mohla být dnes tolik chybějící příležitostí pro vznik špičkové architektury reprezentující kulturní společenský význam,“ říká třeba architektka Pavla Melková z Kanceláře veřejného prostoru pražského magistrátu.

Je téměř ostudné, že Česko v tomto směru za světem dosti zaostává. Už jen s ohledem na skutečnost, že mezi válkami byla česká architektura a její tvůrčí na čele pelotonu. Špičkové stavby té doby byly v zahraničí známé, a v západní Evropě dokonce převládá názor, že města jako Praha, Hradec Králové, Zlín či Brno jsou Mekkou avantgardní architektury. Jenže pak přišla válka, stalinismus a česká architektura vymizela z mapy Evropy.

A na takový výpadek se špatně navazuje. Jistě, za posledních dvacet let se v zemi postavila řada velmi kvalitních staveb, ale vrchol nedosáhly. Zajímavá je třeba knihovna v pražských Dejvicích či Liberci, několik málo univerzitních kampusů či řada administra-

FAKTA

Plusy a minusy

- Nynější sál v pražském Rudolfinu či Obecním domě **neodpovídá potřebám** velkých symfonických orchestrů. Hudebníci se při náročnějších kusech nevejdou na jeviště, horší je zázemí i technika.
- Menší kapacita. Nyní mají sály kolem 1 100 míst. Nový má **pojmout 2 500 diváků**.
- Možnost mít v zemi současnou **architekturu světového formátu**.
- Pozitivní **impuls** pro společnost.
- Nesmírně **drahá stavba**.
- Otázka, **zdali nový koncertní dům vůbec potřebujeme**.

tivních budov. Snad jen Tančíků dům na pražském Rašínově nábřeží od V. Miluníče a F. O. Gehryho se do vybrané společnosti dostal. Ale není to málo?

Koncertní domy či galerie mají vždy větší ambice, a tak to chápou i jejich autoři. Stavět je na nejprestižnějších místech a dávat jim vizionářské podoby. Městu pak předávají novou vitalitu. Jsou něčím mimořádným. Tak mimořádným, jako byla před 130 lety stavba Rudolfinu. Tenkrát však byla klasická hudba vysoce ceněna a kultura byla prostředkem vyjádření společenského postoje.

Projekt nové koncertní síně jistě zasáhne celou společnost. Kromě materiálních potřeb může jít i o vyjádření a naplnění jejich aspirací. „To vyžaduje odvahu, v malém státě se až příliš snadno zdají podružné problémy velkými a na ty velké se pro ty podružné nevidí,“ říká docent Fakulty architektury ČVUT Oldřich Ševčík.

Katedrály 21. století

Je to tedy překročení provincialismu, pozitivní gesto společnosti, deklarující, že do popředí zájmu se namísto megalomanských dopravních staveb dostává kulturní rozměr. Byl by to impuls. „Více než dvacet let cesty k demokratické, svobodné společnosti se vším, co bylo dožadeno i promárněno, by získalo nový symbol,“ zamýšlí se architekt Ondřej Beneš.

Svýcarský architekt Mario Botta přirovnal současnou koncertní síň ke katedrálám 21. století. Stávají se prostorem, kde se věnujeme hledání duchovních hodnot. Jsou místem pospolitosti a konfrontace. Místem, kde společně zakoušíme naději a rozporů doby, stavají se v době sociálních sítí exkluzivním místem fyzického a duchovního setkávání lidí. A architektura tento moment zdůrazňuje.

Česká společnost přistupuje k tomuto velkému tématu se zpozděním. Mediální lázeň, která projekt česká, bude intenzivní, bude produkovat emoce, bude i zkouškou vyspělosti veřejnosti i architektů.

» Diskuse k tématu v zvláštním magazínu **Víkend**

KAMBA NEMOHLA ROVNOU POD KUDLU

» Rozhovor s šéfem pražské zoo Miroslavem Bobkem

» Vysvětluje, že Kamba nemohla být hned operována a že mláďe by to stejně nezachránilo

» Vypráví i o dědečkovi myslivci, o tom, jak chytil ryby, a o tajemném školním kabinetu

Víkend DNES

Slabšímu přihraješ, nefauluješ...

» Pokračování ze str. A1

Jedno z božích přikázání praví: Miluj bližního svého. Na ledě to mezi věřícími platí dvojnásob. Šikovnější hokejisté totiž nemají využívat svých schopností jen ve svůj prospěch, ale naopak posílat puky na

kněz Tomáš Petráček. Hovoří o situaci, kdy jeden z hráčů porušil další „svaté přikázání“ křesťanských hokejistů a fauloval protivníka. Není to ovšem nic proti tomu, kdyby se snížil k vulgárnímu projevu. Ty jsou pro hráče Křesťanské

ry výkon. „Je mezi námi několik takových, kteří takový rituál pravidelně dodržují,“ dodává Petráček. Zvykem je také to, že domácí tým předává hostům originální dary, které se vážou k názvu týmu a k městu, za které hrají. A po zápa-